

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Французька мова і література, англійська мова»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Вступ до перекладознавства
Викладач (-і)	Білас Андрій Андрійович
Контактний телефон викладача	0957040889
Е-mail викладача	andriy.bilas@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	щовівторка, о 15.00 год., ауд. 821 або на платформі zoom за лінком: https://zoom.us/j/2723886639?pwd=RIprQ0xiclFvcnZabUjBd3doWmh2dz09
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є види і способи перекладу (включаючи усний переклад), лексичні, граматичні та прагматичні аспекти перекладу, види трансформацій, які застосовуються в процесі перекладу, а також стратегії та техніки перекладу та система сучасних знань про переклад як вид комунікативної діяльності у різних її типах. Зазначений курс також знайомить студентів із поняттям одомашнення та очуження як одним з основних підходів до вибору стратегій і тактик перекладу, поняттям еквівалентності та адекватності перекладу, демонструє студентам різні погляди на ці поняття та різні теорії, як українських так і зарубіжних науковців. Курс включає також короткий огляд історії перекладу.</p> <p>Зазначений курс спрямований на формування у студентів навичок вибору стратегій, тактик і технік перекладу залежно від жанру тексту, зі збереженням в перекладі змістової інформації і стильових особливостей тексту. Практичні заняття закріплять набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформуують у студентів систему поглядів про основні принципи перекладознавчої науки. Лекційна тематика базується на принципових положеннях перекладознавства і має науково-пізнавальне спрямування. На практичних заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу як у вигляді дискусій, так і у формі доповідей і презентацій студентів. Курс викладається французькою мовою.</p> <p>Ключові терміни: Базові поняття про перекладознавство. Класифікація видів і форм перекладу. Процес перекладу. Одиниці перекладу. Стратегії і тактики перекладу. Морфологічні, синтаксичні особливості перекладу. Граматичні трансформації. Роль перекладача в процесі перекладу.</p> <p><u>Методи навчання:</u> Інтерактивні практичні заняття, презентації, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота, тренінги, проекти, методи інтерактивного та інформаційно-комунікаційного на різних платформах за допомогою технічних та програмних засобів, передперекладацький/післяперекладацький аналіз, рольові перекладацькі ігри, рефлексія діяльності перекладання, саморефлексія перекладання, самонавчання (аналіз, синтез, спостереження, порівняння, абстрагування, узагальнення, моделювання тощо).</p> <p>Методи контролю: Тестування, письмова робота, письмовий фідбек до завдань, виконання індивідуальних завдань з усного перекладу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувача вищої освіти	

системно-наукового розуміння теоретичних засад перекладу текстів різних жанрів, засвоєння достатнього мінімуму франкомовної спеціалізованої термінології в галузі перекладознавства, розвиток навичок свідомого відбору мовних засобів з урахуванням лексико-семантичних, граматичних та жанрово-стилістичних особливостей текстів на мові оригіналу і їх перекладу для формування перекладацької компетенції, необхідної для успішної фахової діяльності та проведення наукових досліджень.

Основними **цілями** вивчення дисципліни є забезпечення студентів знанням теоретичних основ перекладознавства, зокрема способів перекладу різних видів лексики, стратегій і тактик перекладу та шляхів збереження стилю текстів різних жанрів; формування навичок виконання літературного адекватного перекладу фрагментів текстів різножанрового характеру; розширення знань студентів із загального до професійного рівня зі сучасним станом дослідження проблем перекладознавства та з основними етапами розвитку теорій перекладу; розвиток навичок практичного підходу до методичних та теоретичних положень робіт зарубіжних та вітчизняних перекладознавців; розвиток у студентів здатності робити самостійні висновки зі спостережень за процесом перекладу; ознайомлення з основними жанровими особливостями перекладу, а також розвиток навичок філологічного аналізу перекладів у зіставленні з першотворами; ознайомлення студентів із об'єктивними та суб'єктивними чинниками перекладу, із актуальними проблемами перекладу; формування практичних вмінь, які вони зможуть застосувати в професійній діяльності перекладача у франко-українському міжмовному просторі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами, зокрема французькою та англійською мовами.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 13. Здатність використовувати різноманітні перекладацькі прийоми та методи у перекладі текстів різних жанрів і стилів з французької мови на українську та з української мови на французьку.

Результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 20. Вміти застосовувати перекладацькі прийоми та методи для забезпечення адекватності перекладу текстів різних жанрів і стилів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
практичні заняття	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
4-й	035 Філологія	2-й	О

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	заняття	Самостійна робота
Тема 1. <i>Перекладознавство як наука, предмет її дослідження і зв'язки з іншими галузями лінгвістики.</i> Поняття перекладу.	2	-	4
Тема 2. <i>Становлення і історія теорії перекладу.</i> <i>Сучасні теорії перекладу.</i> Загальна теорія художнього перекладу. Часткові теорії перекладу (аспектна, денотативна, трансформаційна, функціональної еквівалентності). З історії перекладацької діяльності в Україні.	2	-	4
Тема 3. <i>Класифікація видів і форм перекладу.</i> Види перекладу. Типи перекладу.	2	-	4
Тема 4. <i>Моделі та функції перекладу.</i> Комунікативна, ситуативна та еквівалентна моделі	2	-	4

перекладу. Комуникативна, когнітивна та креативна функції перекладу. Націєтворча функція перекладу.			
Тема 5. <i>Процес перекладу.</i> Одиниці перекладу. Проблема одиниць мови як одиниць перекладу.	2	-	4
Тема 6. <i>Стратегії і тактики перекладу.</i> Поняття прийому, стратегії, методу та тактики перекладу. Поняття одомашнення та форенізації у перекладі. Основні поради перекладачам.	2	-	4
Тема 7. <i>Проблема перекладності і адекватності тексту.</i> Лексика з погляду стилістичної стратифікації словника: урочиста лексика, архаїзми, фольклоризми, просторіччя та діалектизми, авторські okazіоналізми. Проблема пошуку відповідників для збереження стилістичного реєстру оригіналу.	2	-	4
Тема 8. <i>Лексичний аспект перекладу.</i> Фактори, що зумовлюють труднощі адекватного відтворення смислу лексеми у перекладі. Лексичні особливості перекладу.	2	-	4
Тема 9. <i>Граматичний аспект перекладу.</i> Морфологічні, синтаксичні особливості перекладу.	2	-	4
Тема 10. <i>Стилістичний аспект перекладу.</i> Відтворення лексико-стилістичних засобів та прийомів увиразнення змісту: метафори, метонімії, синекдохи, епітетів, гри слів, каламбурів, гіпербола, оксюморону, художнього порівняння, літоти, антитези, парафраз.	2	-	4
Тема 11. <i>Переклад як процес.</i> Етапи процесу виконання перекладу. Редагування перекладу.	-	2	4
Тема 12. <i>Лексичні проблеми художнього перекладу.</i> Реалії як перекладознавча категорія. Прийоми перекладу реалій. Відтворення власних назв, авторських неологізмів та okazіоналізмів, стилістично маркованої лексики, етно-фразеологізмів та усталених виразів, семантичного потенціалу синонімів.	-	2	4
Тема 13. <i>Перекладацька діяльність: досвід, приклади, контрастивний аналіз.</i> Функціональний підхід до перекладу. Операційний інструментарій перекладача. Компенсація як спосіб досягнення адекватності у перекладі стилістично знижених висловлень	-	2	4
Тема 14. <i>Роль перекладача в процесі перекладу.</i> Перекладацькі стратегії та рішення. Поняття про перекладацьку стратегію: доместикація/одомашнення; форенізація/очуження; Чинники, які впливають на прийняття перекладацьких рішень.	-	2	4
Тема 15. <i>Нестандартне мовлення як компонент сучасного французького дискурсу та проблеми його</i>	-	2	4

перекладу. Лінгвостилістичні особливості французького розмовного мовлення. Словотвірні особливості французьких колоквиалізмів як об'єкт перекладу. Переклад структурно маркованих одиниць французького розмовного мовлення. Відтворення метафоричної та метонімічної природи розмовної лексики. Полісемантичні колоквиалізми у перекладі. Переклад розмовних фразеологізмів.			
Загалом	20	10	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	<p>Система оцінювання дисципліни відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, що регламентовані в університеті: «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhenia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf?_gl=1*105ypmm*_ga*MTQ3NjUxNzQ0MC4xNTczOTg1NjI4*_ga_B6J5G9CVS8*MTcyNDIyMDQ0MC4zNS4xLjE3MjQyMjA2MzkuMC4wLjA. ; «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf?_gl=1*1yxalu1*_ga*MTQ3NjUxNzQ0MC4xNTczOTg1NjI4*_ga_B6J5G9CVS8*MTcyNDIyMDQ0MC4zNS4xLjE3MjQyMjA0NjEuMC4wLjA.</p> <p>По закінченні вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти отримують залік на підставі оцінок, отриманих за усне/письмове опитування на практичних заняттях (50 балів), індивідуальну (самостійну) роботу (25 балів), виконання підсумкової контрольної роботи (25 балів). Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за вивчення дисципліни, становить 100 балів.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через: поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) тестові завдання, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами основ перекладу; підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу.</p>																		
Вимоги до письмової роботи	<p>Індивідуальна робота: Переклад 2/3 уривків тексту різної тематики з французької мови українською загальним обсягом 20000 знаків. *1 – робота не відповідає вимогам, зазначеним нижче; *0 – робота не зана.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Критерії/ бали</th> <th colspan="4">Дескриптори</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Контент (має 25 балів)</td> <td>5</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Цілісність і</td> <td>Переклад</td> <td>Переклад</td> <td>Переклад</td> <td>Переклад</td> </tr> </tbody> </table>				Критерії/ бали	Дескриптори				Контент (має 25 балів)	5	4	3	2	Цілісність і	Переклад	Переклад	Переклад	Переклад
Критерії/ бали	Дескриптори																		
Контент (має 25 балів)	5	4	3	2															
Цілісність і	Переклад	Переклад	Переклад	Переклад															

	зв'язність тексту перекладу, відповідність оригіналу на змістовому рівні (5)	повністю відтворює зміст оригінального тексту. Цілісність та зв'язність не порушена.	передає зміст оригіналу, є цілісним та зв'язним, однак присутні певні розбіжності, що не впливають на розуміння тексту оригіналу.	містить помітні розбіжності зі змістом оригіналу. Цілісність та зв'язність тексту певною мірою порушена, що ускладнює розуміння оригінального тексту.	значно відрізняється від оригіналу за змістом. Цілісність та зв'язність тексту значно порушена.
	Лексичний рівень (5)	У перекладі відсутні лексичні помилки. Значення слів точно відтворене	Присутні незначні лексичні неточності.	Значна кількість лексичних помилок, що призводить до помітних розбіжностей між перекладом та оригіналом	Велика кількість помилок в лексичному використанні, що суттєво впливає на розуміння перекладу.
	Граматичний рівень (5)	Відсутність граматичних помилок.	Присутні незначні граматичні помилки.	Присутні серйозні граматичні помилки, що певною мірою порушують цілісність та зв'язність тексту.	Велика кількість граматичних помилок, що значно впливає на цілісність та зв'язність тексту.
	Збереження жанрово-стильових особливостей оригіналу (5)	Переклад зберігає або вдало компенсує жанрово-стилістичні особливості оригіналу.	Присутні незначні недоліки під час відтворення жанрово-стильових особливостей оригіналу.	Переклад має помітні відхилення від жанрово-стильових особливостей оригіналу.	Переклад великою мірою не відтворює жанрово-стильові особливості оригіналу.

	<p>Якість висловлювання у перекладі (5)</p>	<p>Практично весь переклад сприймається як текст, написаний мовою оригіналу. В тексті перекладу є незначна кількість лексичних, граматичних чи пунктуаційних помилок.</p>	<p>Значні частини перекладу сприймаються як текст, написаний мовою оригіналу. В тексті перекладу є лексичні, граматичні чи пунктуаційні помилки.</p>	<p>Певні частини перекладу сприймаються як текст, написаний мовою оригіналу. В тексті перекладу багато лексичних, граматичних та пунктуаційних помилок.</p>	<p>Майже весь текст сприймається як переклад; наявні суттєві лексичні, граматичні та пунктуаційні помилки.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p><i>Підсумкова контрольна робота:</i> Тестові завдання: тест складається з 25 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень здобутих під час лекційних, практичних занять та самостійної підготовки знань. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Максимальний бал – 25.</p> <p>Усне опитування та дискусія з питань практичного заняття реалізує поточний облік успішності студентів на основі чотирибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання з перекладу.</p> <p><i>Усне/письмове опитування:</i> «відмінно» (5) здобувач освіти отримує за вичерпну відповідь за умови її оформлення відповідно до норм усного/писемного французького мовлення, використання відповідної термінології. «добре» (4) – за повну відповідь, що характеризується використанням відповідної термінології, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок. «задовільно» (3) – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок, задовільне використання відповідної термінології. «незадовільно» (2) – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, що унеможливають розуміння змісту висловленого. Індивідуальні роботи з перекладу з французької на українську та навпаки перевіряються на повноту і адекватність перекладу. Тестові завдання формату «множинний вибір», які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми практичного заняття.</p>				
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю: залік Форм здачі: комбінована</p>				
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>					
<p>Курс читається французькою та українською мовами. Здобувач вищої освіти повинен добросовісно готуватися до всіх видів контролю,</p>					

дотримуватися правил академічної доброчесності.

Порушення **академічної доброчесності** регламентується Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf>

Умови навчання за **індивідуальним графіком** регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylya-stefanyka.pdf

Порядок перезарахування результатів **неформальної освіти** регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylya-stefanyka.pdf

Здобувачі вищої освіти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти екзамен за відомістю №2.

Здобувач вищої освіти, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок **повторного вивчення навчальних дисциплін** (кредитів ECTS) в умовах ECTS https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf?_gl=1*19w0vn6*_ga*MTQ або відраховується з навчального закладу.

На **консультаціях викладача** здобувачі вищої освіти мають можливість відпрацювати заняття, які були пропущені з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі в процесі підготовки до практичних занять та при виконанні тестових завдань.

Дотримання **академічної доброчесності** засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями і принципами можна за [покликанням](#).

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають можливість оцінити якість її викладання у Системі дистанційного навчання за допомогою окремого елемента «Опитування».

8. Рекомендована література

1. Чередниченко О. І., Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова=Theorie et pratique de la traduction le francais: підручник для студентів. https://www.academia.edu/9616474/THEORIE_ET_PRATIQUE_DE_LA_TRADUCTION_LE_FRANCAIS.
2. Максименко О. В. Усний переклад: теорія, вправи, тексти (французька мова): навч. посібник. - Вінниця: НОВА КНИГА, 2008.
3. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу : навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2009
4. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : підручник. - Вінниця: Нова Книга, 2008.

5. Основи перекладознавства: навчальний посібник/за ред. А.Є.Нямцу .-Рек. МОН . Чернівці: Рута, 2008 .
6. Терехова С.І. Основи перекладознавства: навч. посібн. для студентів ВНЗ зі спеціальності "Переклад" . 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид. центр КНЛУ, 2014 .
7. Українське перекладознавство ХХ сторіччя: бібліографія/уклав Т.Шмігер. Львів: ЛНУ, 2013 . 626 с.
8. Чередниченко О. Про мову і переклад. К.: «Либідь», 2007.
9. Зорівчак Р. «Боліти болем слова нашого». Поради мовознавця. Тернопіль: «Мандрівець», 2008.
10. Bilas, A. (2020). Psycholinguistic Aspect of Phonetic and Orthographic Means of French Colloquial Speech in Ukrainian Translation. PSYCHOLINGUISTICS, 27(2), 71-89. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-27-2-71-89>.

Викладач: Андрій Білас, доцент кафедри французької філології